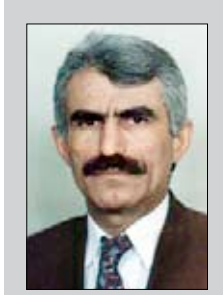

ABDÜLAZİZ EFENDİ

(d. 1284-ö. ?)

Konya'nın devrinde tanınmış ve saygın ulemasından Abdülbasir Efendi'nin iki oğlunun küçüğüdür. Konya-Orta Sinan Mahallesi doğumludur. İlk tahsilini mahallelerindeki mektepte gören Aziz Efendi, mahalle mektebinden sonra babasının medresesine devam eder. Medreseye devam ederken, Konya'da sürgün bulunan yayımcı, *Yeni Osmanlılar*'ın yazarı Jön Türklerden Ebüzziya Tevfik ile tanışır. 1900 Nisanı ile Ağustos 1908 arasında sekiz yıl Konya'da kalan Ebüzziya, *Konya* Vilayet gazetesinde yazılar yazan, Kûfi hat ve arabesk tezyinatla uğraşıp, Kûfi yazılı, arabesk süslemeli nefis duvar seccadeleri dokuyan birisidir. Siyasi fikirleri, meşrutiyet-hürriyet taraftarı kanaatlerinin şekillenmesinde, sanat anlayışında Ebüzziya'dan etkilenir. Medrese eğitimini bitiremez. Mizaç olarak küçük yaştan itibaren atılgan, cesur, gözüne budaktan sakınmaz, uzunca boylu, iri pazıllı, kara-kısa değirmi sakallı, siyah saçlı, kuvvetli, ilk görende "zebani" ürküntüsü uyandıran bir eylem adamıdır. Sanata ilgisi büyüktür. Halıcılık başta olmak üzere birçok sanat dalı ile ilgilenmiştir. Bir ara Mısır'da halıcılık tahsil ettiği belirtilen Aziz Efendi'nin, asıl gizlice bombacı-

Yrd. Dç. Dr.
Caner ARABACI

lık öğrendiği ve suikast teşebbüslerinden birini bomba ile gerçekleştirmeyi tasarladığı Selçuk Es tarafından belirtilmiştir.

Konya'daki Jön Türklerle ilişkisi, evinde ihtilâlcilerle toplantılar düzenleyen Kâzım Hüsnü (ö. 1934)⁽¹⁾ aracılığı ile gelişir. On beş günde bir yapılan toplantılara Ebüzziya Tevfik, Arnavut Murat Bey, Maarif

Müdürü İzmirli Azmi Bey (Meşrutiyet'in ilânından sonra Konya valisi), Kadayıfçızade Süleyman Efendi (filozof yönlü birisidir), *Babalık* gazetesi sahibi Nedimbeyzade Yusuf Mazhar, Baytar İbrahim ve ev sahibi Kâzım Hüsnü katılmaktadır. Konya'da gençleri en çok etkileyen şahsiyet olarak, Ebüzziya Tevfik'in oğullarından Talha ve Faik de gizli toplantılara katılmaktadır. Sürgün Ebüzziya'nın, jandarma tarafından beklenen evden çıkartılıp toplantılara getirilme yolu bulunmuştur. Nöbetçi jandarmaya para verilerek

(1)Selçuk Es, "Hürriyet Fedaisi Konyalı Aziz Efendi" başlıklı yazısında, dayısı ve Cumhuriyet devrinde Konya milletvekili olan Kâzım Hüsnü'nün, hatıralarını 1932'de *Orta Anadolu* gazetesinde yayımladığını yazmaktadır. *Orta Anadolu*, 1939-40'da yayımlanmış bir dergidir. Kâzım Hüsnü'nün hatıralarını yazdığı ise 1932'de yayımlanan *Yeni Anadolu* gazetesidir.

gece evden alınmakta, sabaha yakın kimse görmeden geri bırakılmaktadır. Ebüzziya, bu toplantılarda hürriyet hakkında konuşmalar yapmakta, “esaretten kurtulmanın yollarını” anlatmaktadır. Bazen medyumluk yapıp, oğlu Ziyad’ın ruhunu çağırarak Ebüzziya, toplantıya katılanların baygınlık geçirmelerine, korkmalarına sebep olmaktadır. Grup üzerindeki etkisi büyüktür. Okul eğitimi değil, “gizli membalardan akıp gelen bir hürriyet ve inkılâp havasının tesiri” gençleri, baştaki “kızıl Sultan aleyhinde kin ve gayzla” doldurmaktadır. O kadar ki artık “feverana hazır hale” gelmişlerdir. Sansür tarafından yasaklanmış şiirler, kitap ve gazeteler gizlice ellerinde dolaşmakta, iç dünyalarındaki ateşi yakmaktadır. Aziz Efendi en hırslılarından. Tek başına “istibdatı devirecek bir kuvveti kendinde görmektedir. Evlenip bir yuva kurmayı düşünmez. “İstibdat kâbusundan kurtulmayı” sabit fikir haline getirmiştir. Karşılaştığı herkesi, Abdülhamit karşısındaki tavri ile ölçmektedir. İlk düşüncesi, hürriyet kahramanlarından saydığı Ebüzziya’yı kaçırmaktır. Fakat Ebüzziya, ondaki bu cesaret ve teşebbüs gücünü, padişaha suikasta yöneltir. Hırslı bir fedai olan Abdülaziz, “yeter ki Padişahın gözleri gözlerime değsin, hiç silah kullanmadan gırtlığımı sıkarak suretiyle işini bitiririm” demektedir. Bundan sonra sıra, padişaha nasıl ulaşılması gerektiğini planlamaya kalmıştır. Kurdukları komite, “büyük bir tedbir ve basiretle planı tatbik edecek”, baştaki “zulüm ve istibdat ifritini devirerek” hürriyet, ilerleme yolunu açacaklardır. İlk suikast planı Ebüzziya ve Aziz’in iyi bildiği halı üzerinden yapılır. Sultana takdim edilmek üzere sanat değeri olan bir halı dokunarak padişaha hediye etmek ve görüşme sırasında, tabanca veya bıçakla öldürmek üzere plan yapılır. Halı seccadenin çizim ve desenleri, bizzat Aziz tarafından hazırlanır. Model olarak Büyük Karatay Medresesi’nin kubbesindeki çiniler alınarak ince desenler tasarlanır. Halının ortasına mavi su üzerine siyah “Sultan İbnüssultan el

Gazi Abdülhamid-i sani edâmallahü mülke” (Sultan oğlu sultan II. Abdülhamit’i Allah tahtında daim eylesin) sağdan-sola ve soldan sağa iki defa yazılacak, altına imza olarak “Aziz Konevi” konacaktır. Kenar motifleri, İnce Minare ve Sahip Ata Camii kapılarının motifleri ile süslenecektir. Halının gizli bir şekilde meydana getirilmesi gerekmektedir. Onun için Konya Mebusu Kâzım Hüsnü, halıyı üç kız kardeşi; Hatice (ö. 1949), Nazime (ö. 1957, S. Es’in annesi) ve Naciye’ye (ö. 1918) dokutur. Halı, ihtilâl ekibini Yıldız’a götürecek ideal bir malzeme heyecanı ile günlük seyredilip, kontrol edilerek üç buçuk ayda tamamlanır. Dört metre yirmi santim boy ve bir metre yirmi santim eninde olan, ipek ve yünden dokunan halı seccade; kıyıları ipek ibrişimden saçaklarla çevrilip, gülsuyu ile tütsülenerek kâğıda sarılıp sandık ambalajına konur. İstanbul’da Sadrazam eski Konya Valisi Avlonyalı Ferit Paşa’dır. Konya’daki başarılı çalışmaları kendisini Sadrazamlığa taşımış olan Ferit Paşa, sürgün Ebüzziya Tefik ile gizlice mektuplaşmaktadır. Halının sultana takdim işini Ferit Paşa yapacaktır. Onun için Sadaretten Mabeyne yazılacak tezkere müsveddesine kadar hazırlanır. Özel bir mektupla birlikte halıyı Aziz Efendi, Ferit Paşa’ya götürür (Kâzım Hüsnü, 14 Kanunuevvel 1932-, s. 1,3). Padişaha takdim konusunda Ferit Paşa, Konya’dan tanıdığı Aziz Efendi’ye, verdiği teminatlarla rağmen huzura çıkarma konusunda aracılık etmez. Bizzat kendisi sunup cevap getireceğini belirtir. Halıyı dokuyanların adını alır. Ertesi gün Sadarete Aziz Efendi’yi kabul eden sadrazam, hediye bizzat padişaha takdim ettiğini, padişahın da halıyı dokuyan üç kıza ayrı ayrı üç “Şefkat Nişanı” ile 500 lira Hamidiye “el-Gazi altunu” ihsan ettiğini, ayrıca gayretlerinden dolayı Aziz Efendi’ye de yüz sarı lira ihsan ettiğini haber verir. Müjde, Aziz Efendi’nin tasarılarına uygun olmasa da ihsan edilenleri alarak Konya’ya geri döner. Komite ile toplantısında, huzura kabul edilse idi sarığı içinde sakladığı

küçük tabanca ile suikastı gerçekleştireceğini, ama Ferit Paşa'nın bu işi engellediğini anlatır. Toplantı, yaz ayları olduğu için komiteye yeni katılanlardan Meram'da Kurşuncuların Hacı Tahir Efendi'nin bağında yapılmıştır. İdadi resim öğretmeni Akşehirli Bekir Efendi'nin de katıldığı toplantıda Aziz Efendi'ye yeni bir görev verilir. Bekir Efendi ile Ebüzziya'nın özel görüşmesi sonucunda, İstanbul'da örgütlenen gizli bir teşkilâtın desteği alınarak ikinci suikastı gerçekleştirmeyi kararlaştırırlar. S. Es'in Aziz Efendi'nin yakın akrabası Aziz İlkeyvadoğlu'ndan öğrenerek anlattığına göre; İstanbul'daki örgüte imzasız şifreli gizli bir mektup yazılacaktır. Mektubun Aziz Efendi üzerinde bulunması tehlikesine karşı, ayakkabılı bir tedbir alınır. Yeni bir çift ayakkabı hazırlanarak mektup, ayakkabı ökçesine yerleştirilip kapatılır. Aziz Efendi, ayakkabının keşfine karşı, kompartımana başkalarına göstermeden yerleştirip görünüşte sahip çıkmayarak tedbirli davranacaktır. İstanbul'daki ihtilalcilerle buluşunca onlar aracılığı ile bir şekilde saraya girecek ve ceketinin sol kol içine yerleştirdiği on beş santimetre boyundaki son derece keskin bıçakla suikastı gerçekleştirecektir. 1322 yılı sonlarında trenle İstanbul'a gitmek üzere hareket eder. Fakat ihtilâli grup içinde toplantılara katılan Baytar İbrahim (Baytar Müfettişi Tatar İbrahim) Dâhiliye Nezaretine telgrafla, Ebüzziya'nın bir adamının suikast niyetiyle yanında ayakkabıya gizlenmiş bir mektup da olduğu halde yola çıktığını haber verir. Haydarpaşa'ya geldiğinde tedbir alan polis, daha kompartımandan çıkmadan Aziz Efendi'yi tutuklar. Ayakkabıdaki yazı çıkartılıp ayakkabılar eline verilerek sorguya alınır. Uzun sorgusunda arkadaşlarından kimseyi ele vermez. Ticaret için İstanbul'a geldiğini belirtse de kabul edilmeyerek hapsedilir. Hapishane sürecinde de eline bıçak, makas vb. kesici bir araç verilmediği için tırnakları, saç-sakalı uzar.

BOA, (Başbakanlık Osmanlı Arşivi) Yıldız Esas Evrakı Kâmil Paşa tas-

nifinde bulunan 12/Z /1323 H. / 06. 02. 1906 tarihli dört belge, Abdülaziz Efendi'nin yakalanışı ile ilgili ayrıntıyı ortaya koymaktadır. Buna göre, Abdülbasir Efendi, Konya'dan itibaren sıkı takip altına alınmış, bizzat Yıldız'a (Mabeyn-i Hümayun Baş Kâtipliğine) çekilen telgraflarla, nerelere gittiği, neler yaptığı öğrenilmiştir. Belgelere göre Abdülaziz Efendi, Konya'dan trene binerek doğrudan Haydarpaşa'ya gelmiştir. Konya'dan Edirne-Keşan'a gitmek üzere 5 Kanunusani 1321 tarihli "Mürur Tezkeresi" aldığı hâlde önce İzmir'e gitmiştir. Orada nerede kalıp kimlerle görüştüğü, gönderip-aldığı mektup ve yazılı evrak araştırılan Abdülaziz Efendi, İzmir'den vapurla aynı ayın 14'ünde İstanbul'a gitmek üzere ayrılmıştır. İstanbul'da Sirkeci İstasyonu'nda üzerinde muzır evrak olduğu halde yakalanarak 6 Şubat 1906'da Mabeyn-i Hümayunda kurulan özel bir komisyon tarafından hakkında tahkikat başlatılmıştır (BOA, Y. . EE. . KP, 12. 12. 1323, 1-4).

Abdülaziz Efendi'nin vefatı konusunda farklı nakiller bulunmaktadır. 1906 yılında İstanbul Yıldız Sarayı'nda gizlice boğdurulduğu [Es, BKA (Büyük Konya Ansiklopedisi, Koyunoğlu Arşivi)]; suçu sabit görülerek zindana gelen cellatlar tarafından boğulup Haydarpaşa civarında bir yere gömüldüğü, iki ay sonra II. Meşrutiyet ilân edilince arkadaşları tarafından mezarı bulunarak başına bir taş dikildiği; tifo salgını üzerine iki yüz mahkûmun öldüğü hapishanede rahatsızlanıp kaldırıldığı hastanede bir süre sonra 24 Nisan 1323'te vefat ettiği; Nüfus kütüğünde vefat tarihinin, 8 Haziran 1330 yazıldığı gibi nakiller bulunmaktadır (Es, Hürriyet Fedaisi, BKA, KA).

Osmanlı Arşivi'ne göre Aziz Efendi, Yıldız Sarayı'nda değil; 29 Ağustos 1908 tarihinde "Dersaadet Umumi Hapishanesi'nde" ve II. Meşrutiyet'in ilanından sonra vefat etmiştir. Hapishanedeki para ve eşyası ile, ilk tutuklandığı sıra kurulan komisyonun aldığı parası, ağabeyine teslim edilmiştir (BOA, DH. MKT, 02/Ş /1326 H/ 29. 08. 1908).

Abdülaziz Efendi, babasından kalma Yazır köyündeki çiftlik ve halıcılıktan elde ettiği gelire geçinmektedir. Fakat başka kazanç yollarına da başvurduğu bilinmektedir. Kalp para basmak, tütün kaçakçılığı bunlardandır. Es, yakınlarından aktararak; “Padişaha karşı duyduğu sonsuz nefret ve kinin sonucu”, kalp gümüş para basarak piyasaya sürdüğünü açıklamaktadır. Sanatkâr olduğu için kalıplarını bizzat hazırlayarak bastığı gümüş paralar, II. Meşrutiyet’e kadar piyasada kullanılmıştır. Ayrıca Aziz Efendi, tütün kaçakçılığı (ayınkacılık) da yapmıştır. Tütün kolcuları, onun tütün kıyıp sattığını bildikleri halde “şerrinden korktukları” için ses çıkarmayıp, görmezden gelmişlerdir. Para basma ve tütün kaçakçılığından kazandığı parayı, sanat okulunda okuyan fakir ve kimsesiz çocukların ihtiyaçları için harcamaktadır.

Burada yakın tarihimiz açısından önemli bir kültürel olguya dikkat çekmek yerinde olacaktır. Selçuk Es’in, Aziz Efendi’yi “Hürriyet Fedaisi” başlığı altında seri yazı konusu yapması; Tevfik Fikret’in aynı devlet başkanına saldıran suikastçı Ermenilere “Şanlı Avcı” nitelendirmesini hatırlatmakta-

dır. Bu hâl, eli kalem tutanların devlet ve millet bütünlüğünden, kendi kültür ve medeniyet değerlerinden, ne derece ayrıldığıнын, ibret verici bir göstergesidir.

KAYNAKÇA

- BOA, Y. . EE. . KP. . (Yıldız Esas Evrak Kâmil Paşa), 12. 12. 1323, 1-4.
- BOA, DH. MKT, 02/Ş /1326 H/ 29. 08. 1908.
- Ebüzziya Tevfik, *Yeni Osmanlılar Tarihi*, Kervan Yayınları, İstanbul 1973, I/113; III/173.
- Selçuk Es, Hürriyet Fedaisi Konyalı Aziz Efendi, S. Es Koleksiyonu, KM, YD. 17438.
- Âlim Gür, 1998, *Ebüzziya Tevfik Hayatı; Dil, Edebiyat, Basın, Yayın ve Marbaacılığa Katkıları*, T. C. Kültür Bakanlığı yayını, Ankara, s. 32-33, 194, 292.
- Kâzım Hüsnü, Hatıralarım, *Yeni Anadolu*, S. 207, 14 Kanunuevvel 1932, s. 1,3.
- İsmi Unutulan Bir Millet Adamı İçin, *Yeni Anadolu*, S. 221, 30 Kanunuevvel 1932, s. 1.

Aziz Efendi'nin, Ebüzziya Tevfik'i kaçırmak istediği günlerde çekilmiş bir fotoğrafı (*Yeni Anadolu*, 30 Kanunuevvel 1932)

Yıldız'da kurulan özel komisyon ve Aziz Efendi'nin yakın takibe alınması ile ilgili şifreli telgraf metni (BOA, Y. EE. KP, 12. 12. 1323, 3-4).

KONYA IŞIĞINA BİR PERVÂNE

Yrd. Dr. Hasan
ÖZÖNDER

Şeyh Yahya Efendi'yi bilirsiniz Kanunî Sultan Süleyman döneminin tanınmış mutasavvıfıdır. Büyük gönül adamıdır. Sultan'ın süt kardeşidir de. Sultan ona "ağabey" diye hitabederdi. Halkın ihya ve irşadı, ruh sağlığı, mânevî eğitimi ile meşgul olması için ona, Beşiktaş sırtlarında, bülbül kafesi gibi zarif bir dergâh yaptırmıştır.

Kanunî'nin zihnine bir gün şu soru takılır: "*Acaba bu millet neden dolayı inkıraz bulur; Hangi yanlışları yaparsak bu muhteşem devlet sarsılır?*"... Önlemine almak için, olabilecek tehlikeler, çeşitli ihtimaller üzerinde durur. Ama bir kere de büyüğü Şeyh Yahya Efendi'nin fikrini almak ister. Gönderdiği mektubun boş olan arkasına Şeyh Efendi, ilk bakışta konunun kendisini ilgilendiren bir tarafı olmadığı anlamına gelen "*Nemelâzım*" diye yazarak îade eder, derler. Ondan uzunca bir lâyiha bekleyen Sultan, bu iki kelimelik cevaptan tatmin olmaz. ve birkaç gün sonraki bir merasim vesilesi ile bir araya gelince, yüksek fikirlerini niçin uzunca yazmadıklarını söz arasına sıkıştırıverir. "*Yazdım*" der, Şeyh Efendi, "*Hem de çok geniş yazdım... Çünkü. Bu millet ve devlet ne zaman olaylar karşısında "Nemelâzımcılık" illetine müptelâ olur, üzerlerine düşen görevi yapmazlarsa, bilin ki sarıntı, çözüntü başlamıştır...*"

Gerçekten de Kanunî'nin ölümünden sonra o koskoca, o muhteşem Osmanlı İmparatorluğu'nda

duraklama dönemi başlamıştır. En büyük sebep de, halk ve devlete ârız olmaya başlayan "*Nemelâzımcılık*" tır; Şeyh Yahya Efendi'nin en büyük tehlike olarak gösterdiği görüştür, derler...

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün onca öğüt ve direktiflerine; Cumhuriyetimizin temel ilke ve esaslarına rağmen, sonraki yıllarda "Millî Kültür" den, zamanla bazı sapmalar, hattâ uzaklaşmalar görülmüştür. Aziz Türk milletinin maşeri vicdanına ters düşen bu yanlış uygulamaların milletin bünyesinde derin yaralar açtığı maalesef acı bir gerçektir. Bu yanlışların başında, "dil" in hor, "din" in hakir gösterilmesi çabaları gelir. Yerlerinden oynatılan bu hayatî temel taşlarının ardından da, "Millî Kültür" ve "Millî Sanat" ımız fakülterden tardedilir, usta ve üstadları kapı önüne konulur... Akl u hayale gelmiyecek metotlarla, kültürel değerlerimizden uzaklaştırma programları sinsice uygulanır. Binlerce sanat eseri mukadderatıyla baş başa bırakılarak, sahip çıkılmaz. Gidererek yıkılıp, yok olmalarına göz yumulur. Kraldan ziyade kralcı geçen; devlete rağmen icraatta bulunmayı marifet sayan bazı taşra yöneticilerinin çevrelerindeki tarihî eserlere, kültürel değer ve zenginliklere verdikleri zarar, tahribat; emirleri altındaki kişilerin zihinlerine yerleştirdikleri bu doğrultudaki yanlış fikirler, onarılması, giderilmesi, telâfisi mümkün olamayacak

kadar korkunçtur. Elle dokunulmaya kıyamayacağımız kadar güzel ve mimarî eserlerin nüfuz kâğıdı durumundaki oldukları halde insafsızca kazınan kitabeler, abideler; Yok edilen mezarlar, mezarlıklar; kanalizasyonlara kapak taşı yapılan o mübarek ibareli nâzenin mezar taşları; Gömülen, yakılan, çöpe atılan yazma eserler, tarihî belgeler; işe yaramaz, zamanı geçmiştir diyerek okka hesabıyla Bulgaristan'a satılan arşiv kayıtları, vakfiyeler, tapu senetleri, fermanlar, beratlar, her birisi tarihimizin bir sayfasını aydınlatabilecek otantik materyaller; milletlerarası hukuk anlaşmazlıklarına bile ışık tutup, son verebilecek orijinal dökümanlar... Daha neler neler... Ve bu tahripkâr tutum karşısında genellikle, “*Nemelâzım*” tavrı ile sessiz, ilgisiz kalışlar, kalanlar...

Şimdi, bizim niyetimiz suçlu

Hasan Çopur

aramak, müsebbipleri teşhir etmek değil. Bu saatten sonra fâil aramak bizim işimiz değil. Biz burada sadece malum ve mahut “*o malum kafa*”nın sebebiyet verdiği millî kültür ve Millî sanat katliamının korkunçluğuna işaret etmek istiyoruz, bir; bir de, şayet bizler de, dün olduğu gibi “*nemelâzımcılık* yaparsak bu gün de, yarın da “*o kafa*”nın yine tahribata girişebileceğine; tarihi binadaki bir çivinin korunması için bile ihtimamla titreyen ileri ülkelerle karşı bizi tekrar mahcup, tarih önünde mahkum ve madur edebileceğine dair endişemizi belirtmek istiyoruz...

Bir de suret-i haktan görünüp, yapıyorum diyerek yıkanlar; ihya ediyorum ifade ve iddiası ile ortaya çıkıp da, imha edenler var... Ah onlar, hele onlar...

Ne kadar şükretsek azdır ki, asıl koruması gereken kişi ve görevlilerin sebebiyet verdikleri bunca tahribat yangınından eser kurtarmayı kendileri için vazife edinen bazı insanlarımız çıkmıştır. Hem de pîr aşkına, hem de fi sebilillâh... Esnaf, işçi veya memur oldukları halde bazı vatandaşlarımız, tarih yangın ve katliamı karşısında “*Nemelâzım*” değil de “*bana lâzım*”, “*milletime lâzım*” diyerek büyük bir cesaret ve akl-ı selimle harekete geçerek, imkân ve fırsatlar ölçüsünde eser ve belgeleri kanatları altına almışlardır. Bodrumlarda, makas aralarında, merdiven altlarında, atarlarda, bakkalarda, eskicilerde, sahaflarda, müzayedelerde, yaymacılarda, hattâ çöplerde görüp, buldukları tarihî eser ve belgeleri toplama izân ve irfânını göstermişlerdir. Yeri gelince bunun için, gerekirse büyük maddî ve mânevî fedakârlıklarda da bulunmuşlardır.

İşin dikkat çeken bir yönü de, bu fedakâr, vefakâr, kadirşinas insanların son derecede sâkin, sessiz

ve mütevazı mizaca sahip bulunmalarındır. Hiç kimseden her hangi bir takdir, tebrik, tebci ve teşekkür beklemezler. Sadece hak bildikleri bu yolda yürür, himayecilikleriyle meşgul olur, tarihe, gelecek nesillere hizmet ederler.

Kültür ve sanat tarihimizin bu meçhul askerlerinin bir üstün vasıfları da, ellerindekilerini, inceleme, araştırma yapmak isteyen liyakatli insanların istifadesine seve seve, kıskanmadan ve hiçbir karşılık beklemeden sunmalarındır. Hem de, üç-beş kuruşluk menfaat için kardeşin kardeşi, oğlanın babasını, kurşunladığı, kızın anasını katlettiği bir ortamda. Birbirlerinin çukurunu kazın meslektaşların bulunduğu bir zamanda...

Toplumda, tabiri câiz ise nesli tükenmeye başlamış “kelaynak” kuşları kadar azalmış ve o diğer kuşlara gösterilen alâka ve ihtimamın binde birini bile göremeyen bu, sadece eli değil, ayağı bile öpülmeye lâyık değerli insanlar, gönül ister ki, birer asıl örnek olarak yeni nesillere en iyi şekilde tanıtılsın ve gelecekte bunların yerini alacak yeni idealistlerin çıkmasına vesile

olunsun. Gençlerimizin böyle örnek şahsiyetlere o kadar ihtiyacı var ki...

Ben, şehrimizde bunlardan bazıalarını tanıma bahtiyarlığına erenlerdenim. Bir Ahmet Râsih İzzet Koyunoğlu, bir İbrahim Hakkı Konyalı, bir Prof. Dr. Hamdi Ragıp Atademir, bir Mümtaz Kuru, bir Avukat Mehmet Ali Apalı, bir Şahabeddin Uzlu, bir Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzlu, bir Mehmet Önder, bir Selçuk Es, bir Sefâ Oda-başı, böyle fedakâr ve feragatli insanlardı. Makamları cennet olsun.

Konya'mızın son dönemdeki bu idealist insanlarından birisi de, bu gün aramızda yaşıyor. Tıpkı diğerleri gibi: Olanca sessizliğiyle, iddiasızlığıyla, tevazuuyla, gözden, namdan, şöhretten uzak, kendi köşesinde... Ama, nerede “Konya” varsa orada o var. Hani tabir yerinde ise, habbeden kubbeye kadar, Konya namına ne varsa toplar. Hem de hiçbir emek, yorgunluk ve masraftan kaçınmadan. Bu yolda her türlü zahmeti, rahmet bilerek.

Hemen tanıyiverdiniz onu değil mi?

Hasan Özönder ve Hasan Çopur, Hasan Çopur arşivinde.

Yoksa hatırlayamayan mı var?

Kim mi bu zât?

Bunca vasıflarını saymama rağmen siz onu bilemediniz, tanıyamadınız veya hatırlamadınız mı? Eyvah!..

Tanımıyor musunuz?

Aman efendim nasıl olur?...

Bu zat Konyalı olur ve yıllardan beri bu minval üzere yaşar da, siz ilim, kültür ve sanat çevrelerinin mensup, muhip veya müdavimi olarak onunla şimdiye kadar nasıl tanışmamış olabilirsiniz?... Üstelik, koskoca Konya'da, bu özelliklere sahip kaç kişi kaldı ki?

Meram ve İstanbul'daki evi; İstanbul Caddesi'ndeki işhanında bulunan yazıhanesi ve salonları Konya'ya dair binlerce, ama binlerce kitap, dergi, gazete, fotoğraf, resim, belge ve materyalle dolu olan bu zat, *muhterem Hasan ÇOPUR*'dur. Bu vefakâr ve kadirşinas hemşehrimiz, Konya'mızın asırlardan beri yanmakta olan kültür ve medeniyet ışığının câzibesine kapılarak onun etrafında devran eden kelebekler misali, seyranına devam etmektedir. İstanbul'da yeni tanıdığım ne kadar sahaf, antikacıya uğrayıp, Konya hakkında birşeyler var mı diye sorduğumda aldığım cevap çoğu zaman: "Biz, elimize geçenleri, Hasan amcaya ayırırız. Kusura bakmayın" olur. Bilirler ki Hasan (Çopur) amcaları, Konya'ya dair şeyleri ve ne varsa hepsini, hem de pazarlık etmeden alır... Hasan Çopur amcaları varken, Hasan Özönder'e sıra mı gelir... Ama olsun; Hiç kırılmam, üzülmem. Önemli olan, Konya'ya ait değerli materyallerin, Konya'ya kazandırılması... Dükkânlarından teşekkür ederek ayrılırım...

Yukarıdan beri sıralıyageldiğim vasıflar onun giysisi. Bilirim bu tür tabirleri sevmez ama, yerinde olacağı için kullanıyorum, o tam bir

"Konya-kolik" tir. Kendinde bulunmayan ve gerçekten değerli olan Konya'ya dair herhangi bir yayın, belge veya objeyi temin için hiçbir fedakârlıktan kaçmaz ve kaçınmaz. Konyayla ilgili bir kayıt, kaynak, belge konu, belge ve bilgiyi haber aldığı zaman hiç "Nemelâzım", "Bana ne..." demez. "Bana lâzım" düşüncesiyle hemen harekete geçerek onu kaybolmaktan, yok olmaktan kurtararak, temin etmeye çalışır. Akli, fikri; evrâdı, ezkârı; hayali, rüyası; gecesi, gündüzü; Duygusu, düşüncesi "Konya"dır. Onu sık sık ziyaret ederim. Kadim dostumdur. Saatlerce süren sohbetimizin defransiyeli her zaman "Konya"dır. Onun en büyük arzularından biri, gazete, dergi gibi her zaman el altında bulunamayacak periyodiklerdeki Konya'ya dair yayımlanan güzel ama perakende yazıların, en kısa zamanda bir araya getirilerek, kitaplaştırılmasıdır. Onların kalıcı eser olmasını; gelecek nesillere, mücessem eser olarak kazandırılmasını ister.

O, Konya'nın tarih, kültür ve medeniyetine dair bitmez-tükenmez bir gayret, azim çaba, fikir ve tasavvurun içindedir. Bu görüş ve düşüncelerine bakarım da, dillere destan olan Leylâ, aziz dostum Hasan ÇOPUR'un Konya'ya olan bu derin ve muhteşem aşkını, "Konya mecnunluğu"nu görseydi, eminim ki, ezeli âşığı Mecnun'un kendisine gösterdiği aşk, meczupluk ve mecnunluğu az görür, şüphe eder ondan el çekerdi, diye düşünmekten kendimi alamam.

Allah'ın hikmeti, bu necip milletin evlâtlarının özelliği böyle... Bıkmadan, usanmadan, yorulmadan çalışıp, çabalayarak, İlâhî takdir'den hisselerine düşen mübarek görevi yerine getirmek... Şükür ki, bu milletin, memleketin Hasan ÇOPUR(ları) var.

RAHMETLİ KEMAL GÜRANIN HATIRLATTIKLARI (1935-2009)

Halit GÜLER

Emekli Diyanet İşleri Başkan
Yardımcısı

Türkiye'de İmam-Hatip Neslinin ve diyanet hizmetlerinin dikkat çekenlerinden ve öne çıkanlarından Kemal Güran'ı, 12 Nisan 2009 pazar günü kaybettik. Hazırlık safhasında ve hizmete açılmasında hizmetinin geçtiği Ankara T. Diyanet Vakfı 29 Mayıs Hastanesi'nde sevenlerinin dualarıyla ve rahmet ümidiyle hayata veda etti. Geride bıraktıkları, hizmetleri ve eserleri onun unutulmasına fırsat vermeyecek, sevenlerinin ve kendisini yakından tanıyanların hatıralarında devamlı yaşayacaktır.

Merhum Kemal Güran'ı, ilk defa 1957 yılında ve Ankara İmam-Hatip Okulunda yapılan bir toplantıda tanıştım. O toplantıya, o tarihte mevcut olan imam-hatip okullarının talebe temsilcileri katılmışlardı. Biz de iki arkadaş idarenin tensibi üzerine okulumuzu -Konya İmam-Hatip Okulu- temsilen toplantıya katılmıştık.

Her okuldan en az iki öğrencinin katıldığı toplantının konusu; İmam-hatip okulu mezunları ne iş yapacaklar ve yüksek tahsile nerede ve nasıl devam edecekler? Yüksek tahsil hakkını elde edebilmek için nasıl bir çalışma yapılması gerekir?

O yıllarda İmam-hatip okulu mezunlarının gidebilecekleri bir yüksek okul veya fakülte yoktu. O zamanlar Türkiye'de üniversite yok denecek kadar azdı. Ankara ve İstanbul'un dışındaki illerde henüz üniversite yoktu. Bu üniversitelerin kapıları imam-hatip okulu me-

zunlarına kapalı idi. Zaten hiçbir zaman da tam anlamıyla açılmadı ya. O tarihlerde imam-hatip okulu mezunlarının devam edebilecekleri bir yüksek okul da açılmış değildi. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bile dinî yüksek okul sayıldığı halde İmam-hatip okulu mezunlarını almıyordu. Düz lise mezunlarını alıyordu. Beşikten mezara kadar ilim öğrenmek için çalışmak, kadın erkek üzerine dinimizce farz kılınmış ilim ve hikmeti nerede bulursak almak o günün Türkiye'sinde her nedense maalesef mümkün olmuyordu.

Toplantıda tartışılacak konu bu idi ve bu konu ile ilgili iki görüş vardı:

1. İmam-hatip okulu mezunları, her ne pahasına olursa olsun mesleklerinden ayrılmasınlar, dinî alanda çalışsınlar; dışarıdan imtihana girerek düz lise diploması alsalar da diğer fakültelere gitmesinler.

2. İmam-hatip okulu mezunlarından dileyenler dışarıdan bitirme imtihanlarına girerek lise diploması da alsınlar ve bu davranış dâvaya ihanet kabul edilse bile istedikleri fakülteye gitsinler.

Toplantıya katılanlar içerisinde her iki görüşü de savunanlar vardı. Rahmetli Kemal Güran, Ankara'da bulunmanın ve meseleleri yakından bilmiş olmanın da avantajıyla toplantıya hakim olmuş ve kendisini dinletir hale gelmişti. O ikinci görüşü savunanların başında geliyor-

du. O istikamette karar çıkması için çaba sarf ediyor ve toplantıya katılanları bütün gücüyle ikna etmeye çalışıyordu. Biz, hatırladığım kadarıyla Adana İmam-hatip okulundan gelen temsilcilerle birlikte birinci görüşü savunuyorduk. Sanki diğer fakültelere gidildiği takdirde İmam-hatip okulu mezunları kaybolup gidecekmiş veya okullar amacından uzaklaştırılacakmış gibi bir zehaba kapılıyorduk. Dâvaya bağlılığı; İmam-hatip okulunun yüksek kısmının açılmasında ve mezunların yalnızca oraya gitmelerinde görüyorduk. Nihayet anlaşmazlık büyüyünce başta Adana'dan gelen temsilciler olmak üzere toplantıyı terk ettik ve mutabakat sağlanmadan toplantı dağıldı. Aramızdaki birlik ve bütünlük, heyecanla geçen o toplantıda üzümlerle belirteyim ki yara aldı. Sözlü kavga dönüşen gürültüyü, dışarıdan duyan bulunduğumuz okulun hocalarından Dr. Lütfi Doğan salona girerek toplantıya müdahale etti, yaptığımızın yanlış olduğunu söyleyerek birlik ve bütünlüğün önemini dile getiren tavsiyelerde bulundu. Görgü ve tecrübesiyle birlik ve bütünlük çağrısı yaptı.

Bu toplantıdan sonra bazı mezunlar, yalnız İmam-hatip okulunu bitirenleri alacak dinî yüksek okulun açılmasını beklerken, bazı mezunlar dışarıdan lise bitirme imtihanlarına girerek lise diploması aldılar ve diledikleri fakültelere gittiler. Bu değişik fakültelelerde yüksek tahsil yapma işi, İmam-hatip okulu mezunları arasındaki birliği sarstı ve dayanışmayı zayıflattı. İmam-hatip okulu mezunlarından lise diploması ile üniversitede okuyarak tabip, avukat, mühendis, hâkim, öğretmen ve politikacı olanlar çıktı. Yüksek tahsilde edindikleri mesleklerinin yanında İmam-hatip okulu mezunu oluşları hafif kalma-

ya, unutulmaya ve hatta gizlenmeye başlandı. Meslekte kalan İmam-hatip okulu mezunlarıyla ilgilerini kestiler. İmam-Hatip Nesli sanki eritildi ve arada kayboldu. Meslek dışı yüksek tahsil yapanların ilgisizliği sebebiyle savunmasız ve sahipsiz kalan İmam-Hatip Okullarının başına ne işler geldi Hep beraber yaşadık ve gördük. .

Ankara İmam-Hatip Okulunun ilk mezunlarından olan Kemal Güran, 1957 veya 1958 yılında yapılan o toplantıda kazandığı İmam-hatip okulu mezunlarının meseleleriyle ilgilenme alışkanlığını yılmadan, usanmadan takatsiz düşünceye kadar devam ettirdi. İmam-hatip okulu mezunlarının geleceği ve hizmet alanları masaya yatırıldığı, bir panel veya seminer düzenleme ihtiyacı duyulduğu zaman ilk akla gelen isimlerden birisi de Kemal Güran'dı.

Aradan yıllar geçti ve İmam-hatip okulları yüzlerce mezun verdi. O toplantıda tanıdığım, zekâsını, enerjisini, cesaretini ve azmini takdir ettiğim Kemal Güran'la ikinci karşılaşmam; Ankara Maltepe Camiinin imam odasında oldu. O yıllarda Kemal Güran, Maltepe Camiinde imamlık yapıyordu. Maltepe Camii, taşradan Ankara'ya gelen İmam-hatip okulu mezunlarının uğrak yeri gibiydi.

Merhum Kemal Güran, 1935 yılında Ankara'ya bağlı Kızılcahamam ilçesinin Alpagut köyünde doğdu. Küçük yaşta aynı zamanda köyün imam-hatibi olan babası Osman Güran'dan hafız oldu. Üç sınıflı ilkokulu köyünde okudu ve ayrıca dışarıdan diploma aldı. İstanbul Nuru Osmaniye Kur'an Kursunda Hasan Akkuş Hoca Efendiden talim dersleri aldı. Tabii ki bütün bunlar 1951 yılında Ankara İmam-Hatip Okuluna girmeden

önce oldu. Hafız olduğu için okuyuşuyla ve hutbeleriyle İmam-hatip okulu mezunlarının yüzünü ağartacak, örnek gösterilecek ve sempati çevrelerinin genişlemesini sağlayacak derecede başarılı bir imamdı.

İmam-hatip okulu mezunlarının diledikleri fakültelere gidebilmeleri tezini savunan Kemal Güran, 1965 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. İmam-hatip okulu mezunlarından yedek subaylık hakkı kaldırılacakmış haberinin yayılması neticesinde O da askerliğini erken yapanlardan ve belki de fakülteye girmeden önce askere gidenlerdendi. Fakülteyi bitirince birkaç yıl öğretmenlik ve idarecilik yaptıktan sonra Diyanet İşleri Başkanlığında görev aldı. Merkezde; Personel Dairesi Başkanlığı, müfettişlik, başmüfettişlik ve Din İşleri Yüksek Kurulu üyelik görevlerinde bulundu. Ben o yıllarda Konya'da imamlık yapıyordum ve Yüksek İslâm Enstitüsünden mezun olmuştu. Görevimi İstanbul'a nakletmek için 1966 yılında Diyanet İşleri Başkanlığına başvurduğum zaman Kemal Güran, personel dairesi başkanı idi. Başkanlık makamında İbrahim Elmalı vardı. Yardımcısı Yaşar Tunagürdü. Her üçü de rahmetli oldu. İhsan Toksarı, teftiş kurulu başkanı idi. Konya İmam-Hatip Okulundan sınıf arkadaşım Ahmet Baltacı, Din İşleri Yüksek Kurulunda uzmandı.

İmam-hatip okulu mezunlarının meseleleriyle ilgilenmek, problemlerini çözmeye çalışmak ve onlara yol göstermek sanki Kemal Güran'ın kaderine yazılmıştı. Konya'daki imam-hatiplik görevimi İstanbul'a nakletmek, daha doğrusu Yüksek İslâm Enstitüsü mezunu olarak İstanbul'da görev almak istiyordum. Kendime göre daha çok o günün tâbirıyla dâvamıza hizmetle

ilgili haklı gerekçelerim vardı. Benim bu talebimle başta Kemal Güran ve Ahmet Baltacı olmak üzere Başkanlıkta bulunan arkadaşlarımız yakından ilgilendiler. Başkanla da görüşmek suretiyle Üsküdar Vaizliğine atanmamla ilgili onayı hazırlayıp makama sundular. Bana da: "Sen Konya'ya git, 15 gün sonra onayın gelir ve İstanbul'a gider görevine başlarsın." dediler.

Arkadaşlarımın bu ilgisi beni çok memnun etti ve geleceğimiz hakkında ümitlendirdi. Hissettiğim ve fark ettiğim kadarıyla bu sıcak ilgi, benim şahsımdan ve işimden çok İmam-Hatip Nesline idi. O sırada İbrahim Elmalı görevden alınmıştı. Yerine Yaşar Tunagür vekâlet ediyordu. Dolayısıyla benim onayım, bu da Elmalı'nın adamı gerekçesiyle Yaşar Tunagür engeline takılmıştı.

Merhum Kemal Güran, Başkanlıkta çalışırken 1978'de Din İşleri Yüksek Kurulu Üyeliğine seçildi. Emekli oluncaya kadar bu görevi sürdürdü. 1981 de emekli oldu T. Diyanet Vakfına Genel Müdür olarak atandı. Ben o yıllarda Fatih Müftüsü ve T. Diyanet Vakfı Fatih Şubesi Başkanı idim, T. Diyanet Vakfı merkezinden şubelere peşi peşine sıkı talimatlar ve genelgeler gelmeye başlamıştı. Vakıf mevzuatının yeniden gözden geçirildiği ve vakfın hacmine, gücüne, hizmet alanına göre düzenlendiği anlaşılıyordu. Bu hızlı gelişmeden anladım ki Kemal Güran, T. Diyanet Vakfına Genel Müdür olmuş. Bu gelişme ve yenilikler onun işaretiydi ve eseriydi.

1982 yılında Diyanet İşleri Başkanlık merkezinde daire başkanı olarak görev aldım. Sonra vakfa genel kurul üyesi seçildim. Zaman zaman mütevelli heyet üyeliği ve vakıf başkanlığı yaptım. Rahmetli

Kemal Güran'la vakıfta beraber çalışmalarımız oldu. Kendisini daha yakından tanıma fırsatı buldum. Beraber yurt içi ve yurt dışı seyahatlerimiz oldu. Vaktini çok iyi değerlendirir, lüzumsuz ve faydasız işlerle uğraşmazdı. Gündemsiz ve amaçsız toplantılara pek katılmazdı. Eğer böyle bir toplantıya katılmak zorunda kalırsa vaktini dergi ve gazete okuyarak geçirirdi. Çok okurdu ve zaman zaman da yazardı. Ankara Kocatepe Camisinde okuduğu Cuma hutbelerini üç kitap halinde yayımlamıştı. Çantasından İmam-Hatip Okullarını ilgilendiren veya diyanet hizmetlerine ait bir broşür veya bir kitap hiç eksik olmazdı. Önemli gördüklerini çoğaltır ve arkadaşlarına dağıtırdı.

Vakıf genel müdürlüğü döneminde önemli işler yapılmıştır: Kocatepe Camii'nin inşaatı, İSAM'ın kurulması, İslâm Ansiklopedisi'nin çıkartılmaya başlanması, Kutlu Doğum Haftası'nın ihdası, Diyanet İşleri Başkanlığı hizmet binasının temelini atılması, büyük illerimizde yayın evleri açılması, yurt içinde ve yurt dışında cami inşaatları gibi hizmetler hep onun genel müdürlüğü devresinde olmuştur. Din görevlilerinin çocuklarına üniversite bursu verilmesi ve İmam-Hatip Okullarının bina yapımları yine onun zamanında olmuştur. Yurt çapında müftülük hizmet binalarının modernize edilmesi veya yeniden inşa edilmesi işi bu kalıcı hizmetler cümlesindedir.

Bu hizmet akışı ve zenginliği içerisinde haksızlığa uğradığı anlarda olmuştur. T. Diyanet Vakfı yayınları arasında çıkan Müslüman'ın El Kitabı isimli eseri hakkında medyada çıkan haksız suçlamalar ve maksatlı tartışmalar onu üzmüştür. Sırf Kemal Güran'ı yıpratmak, Diyanet ve vakıftan uzaklaşmasını sağlamak için medyada

Müslüman'ın El Kitabı isimli eserinde kadının dövülmesine cevaz veriyor diye bir kampanya başlattılar. Aslı olmadığı halde işi o kadar abarttılar ve ileri götürdüler ki neredeyse Kemal Güran'ı mahkum ettireceklerdi. Maalesef Diyanet ve Vakıf çevrelerinden bazı kimseler bu kampanyaya alet oldular ve malzeme olarak kullanıldılar. Tartışmaların daha da büyümesine zemin hazırladılar. Aslında mücadeleden yılmayan, haksızlığa bütün gücüyle karşı çıkma cesaret ve metanetine sahip olan Kemal Güran, bu işten yenik çıkmadı ama yakın çevresinden gördüğü iki yüzlülük sebebiyle gönül kırıklığına uğradı, küskün çıktı ve manen sarsıldı. Yıllarını verdiği hizmet çevresinden bazılarının iki yüzlü davranışı önü üzdü. Vakıf Genel Müdürlüğünden kendi isteğiyle emekli olarak, fitnenin daha fazla büyümesine fırsat vermemek için o çevreden uzak kalmayı uygun buldu.

28 Şubatta esen havanın tesiriyle T. Diyanet Vakfı mahkemeye verildi, müteveli heyet üyeleri ve idareciler hakkında çeşitli dâvalar açıldı. Bu dâvaların bildiğim kadarıyla tamamı beraatla neticelendi. Bu dâvalar sebebiyle rahmetli Kemal Güran, özellikle yapılan iftiralar ve haksız suçlamalar sebebiyle üzüldü. T. Diyanet Vakfına vermiş olduğu hizmete yazık oldu katiyen demedi, ama sayıları az da olsa çıkarıcılar ve sergiledikleri tutarsızlıklar onu sarstı. Ondan sonra kendisini doğup büyüdüğü memleketine hizmete verdi. Kızılcahamam ve Çamlıdere'de yetişen ünlü hafızlar ve âlimlerle ilgili çalışmalar yaptı Bu çalışmaları da kitap olarak yayımlandı.

Merhum Kemal Güran, son nefesine kadar hizmetten geri durmamış bir mücadele adamı idi. Allah rahmet eylesin.

AKADEMİK SAYFA VE AKADEMİK SAYFALAR'DAKİ YAZILARIM (1998 -2009)

Prof. Dr. Saim
Sakaoğlu

II. AKADEMİK SAYFALAR'DAKİ 101 YAZI

Bu ikinci yazımızın dizinini daha farklı bir açıdan, yazı numaralarını da göstererek vermeyi uygun gördük.

Bazı yazılar birden fazla yazıyla ilgili oldukları için koyu karakterde gösterilmiştir: 92 numaralı yazı; fıkra, Tayyip Ağa, Botsalı Kara Kâmil.

Konu Sınıflaması

Ad Bilimi Yazıları: 39, 40, 63, 67, 89, 90, 97, 98, 99, 100.

Nereden Nereye Yazıları: 52, 54, 65, 86, 87, 91, 101.

Mahalle Yazıları: 38, 45, 47, 64, 96.

Tatil Yazıları: 68, 69, 70, 71, 72, 75, 88, 92, 93, 95.

Kitap Tanıtımları: 18, 19, 20, 23, 32, 34, 58, 59, 66, 85.

Eleştiri Yazıları: 26, 27, 28, 29, 30, 37, 48 (K. O.).

Dergiler: 22, 33.

Konya Vilâyeti Halkıyat ve Harsiyatı: 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17, 24, 51.

Türk Dili: 1, 35.

Konya Konulu Yazılar: 36, 44, 63, 66.

Gezi Yazısı: 77.

Arşiv Yazısı: 2.

Tarih: 44.

Kuşlar: 73.

Çeşitli: 55, 62, 78, 94.

Kültür Ürünleri Türleri

Atasözü: 53, 61.

Efsane: 88.

Fıkra: 4, 21, 25, 37, 82, 92.

Âşıklar Bayramı: 91.

Mesnevî: 46.

Merhum Bilginler, Gazeteciler ve Sanatkârlar

Mustafa Ataman: 43.

Abdülkerim Bilgi: 86.

Orhan Şaik Gökyay: 13.

İhsan Hınçer: 42.

Mehmet Kaplan: 16, 31.

Mehmet Önder: 2.

Ahmet Tufan Şentürk: 3.

Harun Tolasa: 50.

Veli Sabri Uyar: 15.

Ç. Hayattaki Bilginler, Gazeteciler ve Sanatkârlar

Hüseyin Koroğlu: 56, 57, 58.

Fahri Özparlak: 41.

Kâmil Uğurlu: 74.

Mehmet Ali Uz: 79, 80, 81.

Anıt Kişiler

Kâşgarlı Mahmûd: 85.

Mevlâna: 25, 73.

Nasreddin Hoca: 4, 18, 21, 25, 82.

Behlül Dâna: 37.

Karaca Oğlan: 26, 27, 28, 29, 30, 37, 48.

Âşık Ömer: 46, 84, 95.

Âşık Mehmet Yakıcı: 49.

Botsalı Kara Kâmil: 92.

Tayyip Ağa: 92.

İl, İlçe ve Köyler

Erzurum: 65.

Karkın köyü: 52.

Tokat: 56.

Varşova: 77.

Özel Yazılar

Hastalığım: 76.

Reddedilen Ödüller: 83.

Televizyon Programcılığım: 60.

Önceki yıllarda *Konya Postası*'nda yayımlanan *Akademik Sayfa*, 26 Mayıs 2004 Çarşamba gününden itibaren her hafta aynı gün bu adla *Merhaba* gazetesinde yayımlanmaya başlanır. *Hazırlayan* olarak Mehmet Ali Uz adı yer almaktadır. *Akademik Sayfalar*, sekizer sayfalık fasiküller hâlinde ve dördüncü cilt olarak devam etmektedir. *İlim, Fikir, Sanat* alt başlığıyla verilen bu ekin yazar kadrosu olarak aşağıdaki adlar verilmiştir:

Prof. Dr. Saim Sakaoglu, Prof. Dr. Haşım Karpuz, Prof. Dr. Yusuf Küçükdağ, Prof. Dr. Sedat Temur, Prof. Dr. Ali Berat Alptekin, Yard. Doç. Dr. Caner Arabacı, Yard. Doç. Dr. Hasan Özönder, Seyit Küçükbezirci, Bekir Şahin, Ahmet Kuş, İbrahim Dıvarcı, Ali Işık, Mustafa Sinan Ümit, İhsan Kayseri, Nail Bülbül, Av. Mehmet Ali Uz.

Ekin ilk sayısı ile ikinci sayısının bir bölümü *Necip Fazıl Özel Sayıları* olarak hazırlanmıştır. İkinci sayının ağırlığı İstanbul'un fethi ile ilgilidir. Üçüncü sayı *Türk Dili Özel Sayısı* olarak hazırlanmış olup benim ilk yazım bu tarihte yayımlanmıştır.

2004

1. "Gençler, Türkçemize Sahip Çıkınız", 4 (3), 09 Haziran, 19-20.
2. "Mehmet Önder Ağabeyin Notlarından Seçmeler", 4 (4), 16 Haziran, 27.
3. "Ahmet Tufan Ağabey'e Bir Daha Merhaba", 4 (5), 23 Haziran, 34-35.
4. "Hangi Nasreddin Hoca Bizim Hocamızdır?", 4 (7), 07 Temmuz, 50-51.
5. "Konya Vilâyeti Halkiyat ve Harsiyatı", 4 (8), 14 Temmuz, 60.
6. "Konya Vilâyeti Halkiyat ve Harsiyatı", 4 (9), 21 Temmuz, 69.
7. "Konya Vilâyeti Halkiyat ve Harsiyatı", 4 (11), 04 Ağustos, 86.
8. "Konya Vilâyeti Halkiyat ve

Harsiyatı", 4 (12), 11 Ağustos, 92.

9. "Konya Vilâyeti Halkiyat ve Harsiyatı", 4 (15), 1 Eylül, 116.

10. "Konya Vilâyeti Halkiyat ve Harsiyatı", 4 (16), 08 Eylül, 126.

11. "Konya Vilâyeti Halkiyat ve Harsiyatı", 4 (21), 13 Ekim, 173.

12. "Konya Vilâyeti Halkiyat ve Harsiyatı", 4 (23), 27 Ekim, 197.

13. "(Dr.) Orhan Şaik Gökyay'ın Bendeki Hatıraları", 4 (26), 01 Aralık, 219-220.

14. "Konya Vilâyeti Halkiyat ve Harsiyatı", 4 (29), 22 Aralık, 260.

2005

"Konyalı Bir Ağız Derleyicisi: Veli Sabri Uyar (1874-1954)", 5 (3), 26 Ocak, 18-20.

"Prof. Kaplan'ın Prof. Okay'a Gönderdiği Mektuplarda Bir Halk Edebiyatı Araştırmacısı ve Türk Halk Edebiyatı", 5 (4), 02 Şubat, 36-37.

"Konya Vilâyeti Halkiyat ve Harsiyatı", 5 (6), 16 Şubat, 55.

"Dünkü Konya'da Kitaplar: 1-Ziya Çalık ve Nasrettin Hoca", 5 (26), 21 Eylül, 250.

"Ankaravî Mehmet Dede ve Mehmet Ali Uz", 5 (28), 5 Ekim, 273-274.

"Konya Kitapları Kitaplığı Üzerine", 5 (30), 19 Ekim, 286-287.

"Çok Kimlikli Nasreddin Hoca'dan Tek Kimlikli Nasreddin Hoca'ya", 5 (32), 09 Kasım, 309-310.

"Konya'da Bir Dergi: Yeni İpek Yolu", 5 (33), 16 Kasım, 323.

"Karların İlk Aşk", 5 (34), 23 Kasım, 335-336.

"Konya Vilâyeti Halkiyat ve Harsiyatı: Darb-ı Meseller", 5 (35), 30 Kasım, 345.

"Mevlâna'yı ve Nasreddin Hoca'yı Magazinleştirmeyelim!", 5 (37), 14 Aralık, 359-361.

"Karaca Oğlan Üzerine Bazı Doğrular", 5 (39), 28 Aralık, 382-385.

• *Devam Edecek*

M. Necati Elgin'e Gönderilen
MEVLEVÎ MEKTUPLARI -17-

HALİL CAN'IN MEKTUPLARI -8-

13. a:

Bismihî
es-Selâmü Aleyküm

an-Beldetü'l-Tayyibe
30/ Şabanü'l-muazzam/ 1379
27/ Şubat/ 1960

Merhaba Ya Hazret:

Hululüyle müşerref olduğumuz mübarek mah-ı gufran cümlemiz hakkında müteyemmen ve mübarek olsun. Nice sâl emsaliyle bi's-sıhhat ve'l-âfiye⁽¹⁾ ve hizmet-i Huzur-ı Pür-nur'da olarak şeref-i idrakiyle müstağrak-ı hazz-ı manevî⁽²⁾ oluruz inşaallah. Sultanü'l-âşîkîn ve Mevlâyü'l-ârifîn⁽³⁾ Efendi'mizin bu mah-ı mübarek hakkında fem-i kudsîlerinden⁽⁴⁾ sadır olan ebyât-ı şerifeyi⁽⁵⁾ hediyeten sana yazayım dedim.

آمد ششم صیام سنجق سلطان رسید
دست بدار از طعام ماده جان رسید

(6)

قلب شدالت شکست لشکر ایمان رسید
جان ز قنطیبت برست دست طبیعت بست

(7)

(1) bi's-sıhhat ve'l-âfiye: Afiyet ve sıhhatle.

(2) müstağrak-ı hazz-ı manevî: Manevi zevklere boğulma.

(3) Mevlâyü'l-ârifîn: Arifler efendisi (Mevlâna).

(4) fem-i kudsî: Kutsal ağız.

(5) ebyât-ı şerife: Seçkin beyitler.

(6) Türkçesi: "Oruç ayı geldi, (ayın) sultanın sancağı erişti; can sofrası geldi, elini yemekten kaldır." Not: Beytin birinci mısraındaki "âmed" kelimesi, A. Gölpinarlı'nın 16. a nolu mektubunda "âmedeh"; ikinci mısradaki "bedâr" kelimesi de Gölpinarlı'nın mezkûr mektubunda "bekeş" şeklindedir.

(7) Türkçesi: "Tabiat eli bağladı, ruh bağlarından kurtuldu; iman ordusu gelip yetişince kalbin sapkınlığı

جسم چو محتاج شد روح بمعراج شد
چون در زندان شکست جان بر جانان رسید

(8)

پرده غلست درید جان بفلکک بر پرید
چون ز فلکک بود او باز بدریشان رسید

(9)

دست و دهان را بشوئی خود و نبی بگو
آن سخن و لوقه چو کو خوششان رسید

(10)

Mesnevî-i Şerif'te bir hikâye vardır: Çölde mukim bir Arabî, Bağdat'taki halifeyi ziyaret murat ederek yola çıkarken halifeye ne gibi bir hediye götüreyim diye düşünmüş, düşünmüş nihayet badiyenin⁽¹¹⁾ en nadir metayı su olduğundan bir testi su doldurarak şedd-i rahl⁽¹²⁾ ile Bağdat'a gitmiş. Şimdi bu fakir ve hakirin de sana, ebyât-ı şerife-i Cenab-ı Pîr'i takdimi aynen badiye-nîşîn⁽¹³⁾ Arabî'nin armağanına benzedi; hoş gör. Ne yapayım fakir gibi ilimde ve amelde, hâl ve kâlde kavli, kanadı kırık, nefsi avare çölünün sakini olandan, başka ne bek-

kırıldı."

(8) Türkçesi: "Beden (açlıktan) muhtaç duruma düşünce ruh miraca çıktı; zindanın kapısı kırılınca can canana kavuştu."

(9) Türkçesi: "Karanlığın perdesi yırtıldı, ruh feleğin ötesine uçtu; o (ruh) felekte olunca tekrar onlara/oraya vardı."

(10) Türkçesi: "Elini ağzını yıka; ne ye, ne konuş! Sözü ve lokmayı ara; zira o ötülere karıştı."

(11) badiye: Çöl.

(12) şedd-i rahl: Yol eşyasını sıkıca bağlama.

(13) badiye-nîşîn: Çölde oturan.

